

25 Haziran 2009 Perşembe

3. Bütçe Kanunlarında Yer Alan Bazı Hükümlerin İlgili Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelere Eklenmesi ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Tasarısı ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (1/691) (S. Sayısı: 410) [\(*\)](#)

...

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 110'uncu Birleşiminin Dördüncü Oturumunu açıyorum.

410 sıra sayılı Kanun Tasarısı'nın maddelerine geçilmesinin oylamasında karar yeter sayısı bulunamamıştı.

Şimdi, tekrar maddelere geçilmesini oylarınıza sunacağım ve karar yeter sayısını arayacağım: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir, karar yeter sayısı vardır.

Tasarının görüşmelerine kaldığımız yerden devam ediyoruz.

Komisyon ve Hükümet yerinde.

Birinci bölümün görüşmelerine başlıyoruz. Birinci bölüm 1 ile 25'inci maddeleri kapsamaktadır.

Birinci bölüm üzerinde Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına Trabzon Milletvekili Mehmet Akif Hamzaçebi.

Buyurun efendim.

CHP GRUBU ADINA MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (Trabzon) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; tasarının birinci bölümü üzerinde Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına görüşlerimi ifade etmeden önce sizi saygıyla selamlıyorum.

Bundan önce, biraz önce yani bu tasarı görüşmelerine başlamadan önce sonuçlandırdığımız Sayıştay başkan ve üyeliği seçimine ilişkin olarak kısa bir görüş ifade etmek istiyorum. Seçilen Başkana ve üyelere görevlerinde başarılar diliyorum.

Ancak bu seçimin, Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulunca yapılacak bu seçimin öncesinde Sayıştay Genel Kurulu tarafından yapılması gereken seçim yapılmamıştır ve Sayıştay tarihinde ilk kez Sayıştay Genel Kurulu, kendisine başvuran aday adayları arasında Parlamenteoya bildirilmek üzere yapması gereken ön elemeyi yapmamıştır. Yasaya göre otuz iş günü içerisinde yapılmayan seçim sonucunda, bu görevi, seçim görevini doğrudan Türkiye Büyük Millet Meclisi yapmaktadır. Önce Plan ve Bütçe Komisyonunda, daha sonra da Genel Kurulda gerçekleştirilen bu seçim anılan yasa hükmü çerçevesinde olmuştur.

Sayıştay Genel Kurulunun bu seçimi yapmamış, gerçekleştirilmemiş olmasının teknik hiçbir nedeni bulunmamaktadır. Sayıştay Genel Kurulunun bir kısım üyeleri o seçime, o toplantıya katılmamak suretiyle seçimin Parlamenteoya bırakılmasının yolunu açmışlardır. Böylece Sayıştay tarihinde ilk kez bir seçime bir gölge düşmüştür, bir siyasi gölge düşmüştür. Bir kısım Sayıştay mensupları maalesef Sayıştayı hançerlemiştir, Sayıştayı görev yapamaz bir konuma sokmuştur. Bu seçim o açıdan çok hayırla yâd edeceğimiz bir seçim olmamıştır. Tekrar ediyorum, burada görev alan arkadaşlarla ilgili herhangi bir olumsuz değerlendirmede bulunmuyorum, görev alan arkadaşlar içerisinde

tanıdığım, bildiğim çok değerli arkadaşlarımız vardır ama Sayıştay Genel Kurulu kendisine düşen yasal görevi maalesef yerine getirememiştir. Yine de Sayıştay seçimi sonucunda görev alan arkadaşlara başarılar diliyorum.

Değerli milletvekilleri, tasarı esas olarak Bütçe Kanunu'nda yer alan bazı hükümlerin ilgili kanunlarına taşınması yönündeki bir temel amaçtan hareket ediyorsa da bir torba yasa tasarısı niteliğindedir, birçok konuyu, birçok kanunu ilgilendiren düzenleme burada yer almaktadır. Bütçeyi ilgilendiren madde sayısı 50 madde içerisinde sadece 10 tanedir. Gerçek anlamda bütçeyi, içinde bulunduğumuz krizi, finansal krizi ilgilendiren veya onunla ilişkilendirebileceğimiz madde sayısı ise sadece 1 tanedir, o da Bütçe Kanunu'nda yer alan borçlanma yetkisinin artırılmasına ilişkin, 5 kata yükseltilmesine ilişkin bir düzenlemedir.

Küresel krizin başlamasından bu yana yaklaşık iki yıllık bir süre geçmiştir. 2007 Temmuzunda bu krizin Amerika Birleşik Devletleri'nde uç vermeye başladığını düşünürsek iki yıla yakın bir süre geçmiştir. Yine küresel krizin Avrupa Birliği üyesi ülkelere ve gelişmekte olan ülkelere sıçramasının üzerinden ve gelişmekte olan ülkeleri, bu bağlamda Türkiye'yi de etkilemesinin üzerinden, etkilemeye başlamasının üzerinden de yaklaşık dokuz aylık bir süre geçmiştir. Bu süre içerisinde hemen hemen bütün ekonomiler ekonomiyle ilgili düşen talebi tekrar canlandırabilmek amacıyla "Canlandırma" veya diğer adıyla "Mali gevşeme" paketlerini uygulamaya koymuşlar ve bunun sonucunda bu paketlerin bütçe dengeleri ve mali dengeler üzerinde yaratacağı olumsuz etkilerin nasıl giderileceği konusunda da kamuoylarına, dünyaya güven veren bir programı, mali programlarını açıklamışlardır.

Türkiye bu sürede ne yapmıştır? Bölük pörçük birtakım düzenlemeler şüphesiz yapılıyor ama güven veren bir ekonomik programı Türkiye henüz açıklamış değildir hâlâ biz ekonomiyi canlandırmaya yönelik olarak birtakım paketleri açıklıyoruz, teşvik paketi bunlardan bir tanesidir.

Böyle bir süreçte, yine Türkiye bütçesi olmayan bir ülke konumundadır. Evet, şeklen bir bütçe var ama bu bütçenin hiçbir rakamı bugün yaşadığımız krizle, krizin sonuçlarıyla ilgili değildir, bütçe krizi kavrayabilecek bir durumda değildir. Türkiye'nin acilen bir bütçeye ihtiyacı vardır. Bütçede hâlen büyüme yüzde 4 oranında gözükmektedir. Daha sonra, nisan ayı içerisinde Hükümet tarafından açıklanan katılım öncesi programda büyüme eksi yüzde 3,6 olarak yani küçülme olarak revize edilmişse de buna uygun bir bütçe tasarısı veya bütçe kanununda değişiklik yapan bir tasarı getirilmemiştir. Eksi 3,6'nın üzerinden çok sular geçti. O ortamda IMF'nin açıkladığı küçülme 5,1'di. IMF bu rakamı açıkladığı zaman yerden yere vurulmuştu.

Evveldi gün OECD raporunu açıkladı: Türkiye'de 2009 yılı için beklenen büyüme eksi 5,9; kısa bir süre önce de Dünya Bankası eksi yüzde 5,5'lük bir küçülmeyi açıklamıştı. Bu küçülme rakamlarının art arda açıklandığı bir süreçte Türkiye Büyük Millet Meclisi tatile giriyor ama tatile girerken daha bütçesini revize etmiş değil. Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'na göre açıklaması gereken orta vadeli programı ve orta vadeli mali planı da yasal süreler dolmuş ve çoktan aşılmış olmasına rağmen hâlâ açıklamamıştır, açıklayamamıştır.

Bu süre içerisinde Türkiye IMF'yle ilişkilerini netleştirememiştir, ne olacağı da belli değildir. Ekonominin ilk çeyrekte beklenen küçülme oranı yüzde 12-13 düzeyindedir. Nisan ayında sanayide meydana gelen küçülmedeki düşüş, daha doğrusu bir önceki aya göre meydana gelen hafif toparlanma, umut verici olarak yorumlanıyor ise de mevsimlik etkilerden arındırdığımızda bu toparlanmanın da gerçekçi olmadığı ortaya çıkmaktadır. Şimdi Hükümet krize bütçe açığını büyüterek çözüm bulmaktadır. Evet, bütçe açığı büyüyebilir. İlan edilen vergi gelirleri hedefi 200-250 milyar TL'ydi. Şu anda... Şu anda demeyeyim, katılım öncesi ekonomik programın açıklandığı nisan ayında bunun 169,5 milyar TL olarak gerçekleşmesi söz konusuydu, öyle tahmin yapılmıştı. Belki, şimdi, muhtemelen bunun daha da altında bir gerçekleşme söz konusu olabilecektir. Evet, bütçe açığı büyüyecektir ama bu bütçe açığının ne olacağını, nereye ulaşacağını hiç kimse bilmezse, bunun önümüzdeki yıllarda nasıl telafi edileceği güven veren bir programla ortaya konulmazsa biz krizden çıkamayız değerli milletvekilleri.

Şimdi, krizin ölçüsü olarak belki kura bakılıyor. "Efendim, işte, döviz kuru bir miktar sıçradı, 1.500-1.550'lerde döviz kuru istikrar buldu." denilebilir, buradan kriz ölçülmeye çalışılabilir, "Efendim, bankacılık sistemimiz sağlam -o nedenle buradan kriz değerlendirilebilir- o kadar kötü durumda değiliz." denilebilir ancak bunlar gerçekçi olmaz. Krizi sadece bu iki ölçüden hareketle değerlendirmeye kalkışırsak yanlış olur. Evet, bazı ülkeler krize sağlam bankacılık sistemiyle girdi, o kadar sistemi etkilenmedi; bazı ülkeler dış talep nedeniyle, büyümesi dış talebe bağlı olmayan ekonomiler, dış talebin küçülmesi nedeniyle çok fazla etkilenmediler ama Türkiye gibi cari açığı yüksek olan ve bu cari açığı önemli ölçüde borç yaratan işlemlerle finanse eden ülkeler krizden çok büyük ölçüde etkilendiler. Problem buradadır. Problem buradadır. Türkiye özellikle özel sektör borçlanmasıyla cari açığını finanse ediyordu. Cari açıktaki bu yükseklik Türkiye'nin krizden çok ağır bir darbe almasına yol açtı. 2008'in son çeyreğindeki küçülmenin eksi 6,2 olması ve bunun Türkiye'nin beraber hareket ettiği veya aynı ligde rekabet ettiği ülkeler içerisinde en yüksek daralma olarak gerçekleşmiş olması şaşırtıcı değil, cari açığın yüksekliğinden kaynaklanan bir küçülmedir...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun Sayın Hamzaçebi, konuşmanızı tamamlayınız.

MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (Devamla) – Toparlıyorum Sayın Başkan.

...2009'un ilk çeyreği de böyledir, yine en sert daralmayı Türkiye ekonomisi yaşayacaktır, beklenti budur.

Şimdi, bu çerçevede yapılan nedir? Hükümet, 2002 yılında Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'na bir mali kural olarak, 2001 yılı krizinin etkilerini yaşayan o zamanki Hükümet bir mali kural olarak bir prensip getirmişti. 4749 sayılı Kanun'a göre, bütçenin gelirleri ile giderleri arasındaki fark kadar Hükümet borçlanabilir. Bu farkın yüzde 5 oranında artırılması ilgili bakanın, ikinci bir yüzde 5'lik oranda artırılması da Bakanlar Kurulunun yetkisindedir.

Şimdi, tasarı bu çok önemli mali kuralı bir kenara atmaktadır. Hükümet bir hesap yapmış kafasında, kabaca bir hesap yapmış, bir bütçe açığı belirlemiş. İlan edilen borçlanma rakamı 13,5 milyar TL'ydi; bütçe açığı 10,3 ama, borçlanma yetkisi 13,5 milyar

TL'ydi. Şimdi onu 5 katına, Bakanın ve Bakanlar Kurulunun artırım yetkisini kullanmak suretiyle 5 katına yükseltmeyi öngörüyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun.

MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (Devamla) – Bunun anlamı, 74,8 milyar TL'lik bir borçlanma yetkisini Hükûmet Türkiye Büyük Millet Meclisinden istemektedir. Mali kuralı bir kenara atıyor, kafasında yaptığı hesabı Meclisle paylaşmıyor, “Meclisin bütçe hakkı önemli değildir.” diyor.

Şimdi, bu doğru bir düzenleme değildir değerli milletvekilleri. Türkiye'nin acilen bir programa, ekonomik programa ihtiyacı vardır. “Türkiye neden cari açığı yüksek olduğu için çok yüksek oranda etkileniyor, cari açığı yüksek olan başka ülkeler Türkiye kadar neden etkilenmedi?” sorusunu sorarsak, onların güven veren programları var. O nedenle, onlar Türkiye kadar bu krizden sert bir şekilde etkilenmediler. Demek ki, Türkiye'nin hemen ekonomik programa, güven veren bir programa ihtiyacı var; IMF'yle olabilir, IMF'siz olabilir; yeter ki, nasıl yürüyeceğinize herkesi ikna edin. Bu tasarı, maalesef, bu konularda bir çözüm getirmemektedir.

Zaman izin vermediği için sözlerimi burada bitiriyorum.

Hepinize saygılar sunuyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Hamzaçebi.